

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΔΑΣ

Συνισ ὡμενον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, ἀληθεὶς παρασχὼν εἰς τὴν χώραν ἡμῶν ὑπηρεσίας καὶ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ἀνάγνωσμα ἀριστον καὶ χρησιμώτατον εἰς τοὺς παῖδας.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

Ἑσωτερικοῦ
Ετησίᾳ δρ. 12.—
Ἑξάμηνος » 6,50
Τριμήνος » 3,50
Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται τὴν 1ην ἐκάστου μηνός.

Ἑξωτερικοῦ
Ετησίᾳ φρ. χρ. 15.—
Ἑξάμηνος » 8.—
Τριμήνος » 4,50

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΙΔΡΥΘΗ ΤΩ 1879

ΙΔΡΥΤΗΣ — ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ

Ἑσωτερικ. λεπ. 30. Ἑξωτερικ. λεπ. 35
Φύλλα προηγουμένων ἐτῶν, ἐπίσης λεπ. 30

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ὁδὸς Ἐδριπίδου δρ. 38, παρὰ τὸ Βαρθάμιον

Περίοδος Β'. — Τόμος 26ος

Ἐν Ἀθήναις, 16 Φεβρουαρίου 1919

Ἔτος 41ον. — Ἀριθ. 12

ΧΩΡΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ τοῦ HECTOR MALOT

[Βραβευμένο ἀπὸ τὴν Γαλλ. Ἀκαδημία]

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'. (Συνέχεια)

Ἀπὸ τί; Δὲν ἤξερα οὐτ' ἐγώ. Ἀπὸ τῆς σιωπῆς βέβαια, τὴν ἐρημίαν, τὴν νύκτα, τὸ σκοτάδι. Μὰ εἴτ' ἀπὸ τοῦ ἑνα, εἴτ' ἀπὸ τοῦ ἄλλου, ἐννοιοῦθα πὼς με πλῆκωνει κάποιος κίνδυνος.

Τὴν ἴδια στιγμήν, καθὼς κοίταζα γύρω μου μὲ ἀγωνία, εἶδα, ἀπὸ μακριά, μιὰ μεγάλη σκιά, ἀψηλὴ, ἀλλόκοτη, νὰ περπατῇ γρήγορα πάνω ἀπ' τὰ σπάρτα καὶ συγχρόνως ἄκουσα τὸ θρόϊσμά τῶν θάμνων πού παραμερίζουνταν.

Εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου πὼς θὰ με γελοῦσε ὁ φόβος, πὼς ἡ σκιά ἐκείνη πού κουνιοῦνταν, θάταν βέβαια κανένα δένδρον, πού στὴν ἀρχὴ δὲν τῶχα ἰδῇ.

Ὁ κρότος ὁμῶς τί ἦταν; Δὲν φυσοῦσε καθόλου.

Τὰ κλωνιά, ὅσο ἐλαφρὰ κι' ἂν εἶναι, δὲν κουνιοῦνται ποιεῖ μονάχα τους ἢ ἀέρας πρέπει νὰ τὰ κουνῇ, ἢ κάποιος νὰ περνᾷ ἀνάμεσά τους.

Κάποιος; Ἀνθρώπος δηλαδή;... Μὰ ὄχι, δὲν μπορούσε νάταν ἀνθρώπου τὸ ἀψηλὸ ἐκεῖνο κορμί πού ἔρχονταν κατὰ μένα!

Μὴν ἦταν κανένα ζῶον πού δὲν τὸ ἤξερα, κανένα μεγάλο νυκτόβιον πουλί, ἢ καμμια θεόρατη ἀράχνη, πού τὰ λεπτὰ καὶ μακριὰ τῆς ποδάρια διαγράφονταν, ψηλότερ' ἀπὸ τοὺς θάμνους, πάνω στὴ χλωμίδα τοῦρανοῦ;

Τὸ βέβαιον ἦταν πὼς τὸ ζωντανὸ αὐτὸ κλάσμα μὲ τὰ πελώρια πόδια, προχωροῦσε καὶ πλησίαζε μὲ πηδήματα βιαστικά. Θὰ μὲ εἶχε ἰδῇ βέβαια κι' ἔτρεχε κατ' ἀπάνω μου.

Αὐτὴ ἡ ἰδέα μ' ἔκαμε νὰ ξαναθυμηθῶ τὰ δικά μου ποδάρια καὶ, κάνοντας ἀπότομα μεταβολή, ρίχθηκα στὸν κατήφορον γιὰ νὰ γυρίσω στὸν Βιτάλην.

Περίεργο πρᾶγμα! Εἶχ' ἀναιδῆ πολὺ πρὶν γρήγορα ἀπ' ὅσο μπορούσα τώρα νὰ κατεβαίνω. Γιατὶ μπλεκόμουν μὲς στὰ σπάρτα, σκούνατ' αὐτά, πιανόμουν καὶ σταματοῦσα σὲ κάθε βῆμα.

Τὴ στιγμήν πού πολεμοῦσα νὰ ξεμπλέξω ἀπὸ ἕνα θάμνον, ἔρριξα πίσω μιὰ φοβισμένη ματιά. Τὸ ζῶον εἶχε πλησιάσει πολὺ, μὲ κυνηγοῦσε, θὰ μ' ἔφθανε!.

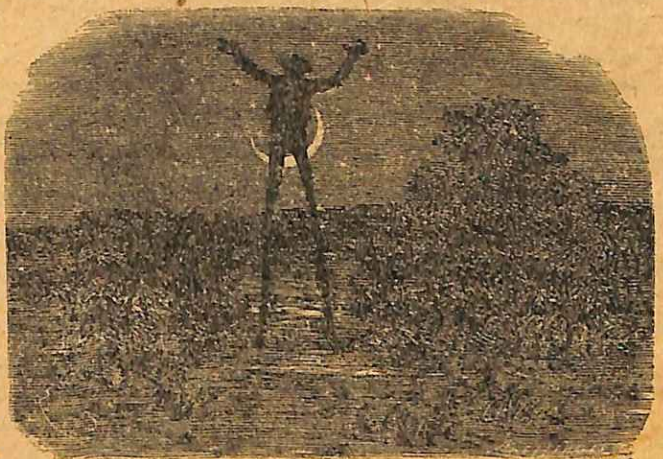
Τέλος πάντων κατέβηκα. Τώρα δὲν εἶχα πιά θάμνους. Μποροῦσα νὰ τρέξω ἀνεμπόδιστα στοὺς χορτάρι.

Μὰ τὸ ζῶον ἔτρεχε πρὶν γρήγορ' ἀπὸ μένα. Δὲν ἦταν ἀνάγκη νὰ γυρίσω γιὰ νὰ τὸ ἰδῶ· τὸ αἰσθανόμουν ἀπὸ πίσω μου, στὴν πλάτη μου.

Εἶχε πιεσθῇ ἡ ἀναπνοή μου ἀπὸ τὸ τρέξιμόν κι' ἀπὸ τὸ φόβον. Ἐβαλα ὁμῶς μιὰ τελευταίαν προσπάθειαν καὶ μπόρεσα νὰ φθάσω καὶ νὰ πέ-

σω στὰ πόδια τοῦ Βιτάλην, τὴ στιγμήν πού τὰ σκυλιὰ σηκώνονταν καὶ τὰ τρία ξαφνιασμένα κι' ἀρχίζαν νὰ γαυγίζουν δυνατά.

Δὲν βρήκα νὰ πῶ παρὰ μιὰ λέξη, πού τὴν ξανάλεγα κάθε τόσο μηχανικά :

«Τὸ φάντασμα, μαῦρον σὶ σιλουέττα...» (Σελ. 90, στ. α')

— Τὸ ζῶον!.., τὸ ζῶον!..

Μέσ' στὰ γαυγίσματα τῶν σκυλιῶν, ἄκουσ' ἄξαφνα ἕνα δυνατό χάχανον. Τὴν ἴδια στιγμήν, ὁ δάσκαλός μου, πιανοντάς με ἀπὸ τὸν ὤμον, μ' ἀνάγκασε νὰ στραφῶ.

— Τὸ ζῶον εἶσαι πάντα σὺ! ἔλεγε ξεκαρδισμένος στὰ γέλια. Κοίταξε λοιπόν, ἂν σοῦ βαστάῃ!

Τὸ γέλιο τοῦ, περισσότερο ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ, μ' ἔφερε στὸν ἑαυτὸν μου. Ἐτόλμησα νὰ νοήξω τὰ μάτια καὶ νὰ κοιτάξω ἐκεῖ πού μοῦ δειχνε τὸ χέρι τοῦ.

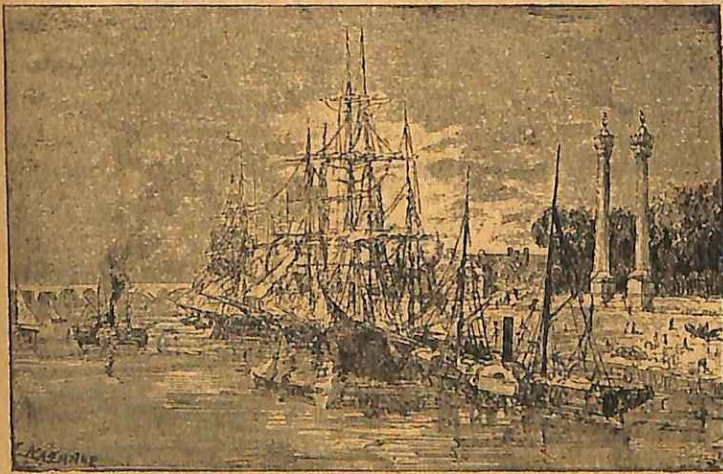
Τὸ φάντασμα πού μὲ εἶχε τρομάξει, στέκονταν τῶρ ἀκίνητον στὸ δρόμον.

Γιὰ μιὰ στιγμήν, μ' ἔπιασε πάλι φόβος κι' ἔκαμα νὰ φύγω. Μὰ δὲν ἦμουν πιά μονάχος στὸ βουναλάκι· ὁ Βιτάλης ἦταν κοντά μου, τὰ σκυλιὰ μὲ περιτριγύριζαν... Πῆρα θάρρος καὶ τὸ κοίταξα καλύτερα.

Ἦταν ζῶον; ἦταν ἄνθρωπος;

Ἀνθρωπινὰ ἦταν τὸ κορμί τοῦ, τὸ κεφάλι τοῦ καὶ τὰ χέρια τοῦ. Τὸ τριχωτὸ ὁμῶς περὶ πού τὸ σκέπαζε βλάκναρον; καὶ δυὸ φιλόλιγνα πόδια, πελώρια, ἀτελείωτα, πού τῶ δειχναν ψηλὸ σὰν καμπαναρεῖο;

Ἄν καὶ τὸ σκοτάδι ἦταν πυκνόν, ξεχώ-

«—Τὸ Μπορντώ! μοῦ εἶπε ὁ Βιτάλης.» (Σελ. 81, στ. α')

ρίζα όμως αυτές τις λεπτομέρειες, γιατί το φάντασμα, μαύρο σά σιλουέττα, έπεφτε άπάνω στον ουρανό, όπου το μισοφέγγαρο και κάμποσ' άστέρια έχυναν ένα φως χλωμό.

Όξμενα ίσως πολλήν ώρα με την άπορία μου—άνθρωπος ή ζώο;—άν δεν άκουγα τον κύριό μου νάπευθύνει το λόγο στο φάντασμα και νά το ρωτά:

—Μπορείτε, σάς παρακαλώ, νά μου πείτε, άν είν' έδώ κοντά κανένα χωριό;

Ήταν άνθρωπος λοιπόν;

Μά δεν άκουσα, γι' άπάντησή, παρά ένα γέλιο ξερό, όμοιο με κρώξιμο πουλιού.

Ήταν ζώο λοιπόν;

Όσ'όσο ο κύριός μου έξακολούθησε τις έρωτήσεις του, πράγμα που μου φάνηκε πολύ παράξενο, γιατί άν τ'ά ζώα καταλαβαίνουν καμιά φορά, ό,τι τους λέμε, δεν μπορούν κήλκα νά μ'άσ άποκριθούν.

Φανταστήτε όμως την έκπληξή μου, όταν άκουσα το ζώο νάποκρίνεται, πώς σίπια εκεί κοντά δεν υπάρχουν, παρά μόνο μια στάνη, όπου μ'άς έπρότεινε νά μ'άς οδηγήση!

Μιλούσε! Πώς είχε λοιπόν προβεία και πόδια ζώου;

“Αν τολμούσα, θά πλησίαζα, γιά νά ιδώ τά πόδια του από κοντά. Μά, άν και το πλάσμα εκείνο δεν φαίνονταν κακό, τόσο θάρρος δεν τό βρήκα και περιωρίστηκα νά πάρω τό σάκκο μου και νάκολουθήσω τον κύριό μου χωρίς νά πω λέξη.

—Είδες τώρα τί κάνει ο μεγάλος φόβος; με ρώτησε καθώς περπατάμε.

—Ναί, μά δεν ξέρω άκόμα τί είναι. Υπάρχουν λοιπόν γίγαντες 'ς αυτά τά μέρη;

—Ναί, όταν περπατούν με ξυλοπόδαρ!

Και μου εξήγησε πώς οι Ξεροκαμπίτες, γιά νά περνούν τους άμμους και τους βάλτους της χώρας τους, χωρίς νά χώνουνται ως τά γόνατα, μεταχειρίζονται δυό μακριά μπαστούνια, που τά δένουν στα πόδια τους.

—Κι' έτσι γίνονται γίγαντες με θεόρατα παπούτσια, γιά τά φορητάρινα παιδιά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

ΣΤΟ ΔΕΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Από τό Πω μου έμεινε μιά εύχάριστη άνάμνηση: 'ς αυτή την πόλη δεν φούσ' σχεδόν ποτέ. Κι' έπειδή ήταν χειμώνας και τον περισσότερο καιρό τον κάναμε στους δρόμους, στίς πλατείες και στούς περπάτους, έννοείτε πώς δεν μπορούσα νά μ'ήν παρατηρήτω ένα τέτοιο προτέρημα.

Δεν ήταν όμως αυτός ο λόγος που μ'άς έκαμε νά μείνουμε καιρό στο Πω, παρά ένας άλλος, πολύ πιο σπουδαίος γιά τον κύριό μου,—οι καλές είσπράξεις που είχαμ' εκεί καθεμέρα.

Αλήθεια, όλο σχεδόν τό χειμώνα, είχαμ' έν' άκροατήριό από παιδιά, μιά «έντιμη» μά πιο πολύ χαριτωμένη «όμήγυρη», που ποτέ δεν βριζούνταν τό στερεότυπο

δραματολόγιό μας και ποτέ δεν μ'άς φώναζε: «Έ; όλο τ'ά ίδια και τ'ά ίδια;»

Τά περισσότερα ήταν Έγγλεζόπουλα' παχουλά άγοράκια, ροδοκόκκινα, κι' ώμορφα κοριτσάκια με μάτια γλυκά σχεδόν σαν της Δούλης. Τότ' έμαθα κι' έγώ τά “Αλ μπερ τ, τά Χούντλεϋ και τάλλα έγγλεζικά μπισκότα, που τά παιδιά έφρόντιζαν ν'άχουν γεμάτες τις τσέπες τους γιά νά τά μοιράζουν, μετά την παράσταση, στα σκυλιά, στον Καρδούλη και σε μένα.

Όταν έρθασε ή άνοιξη και ζέσταναν οι μέρες, τό παιδικό μας άκροατήριό άρχισε νάραιώνει. Καθεμέρα, πολλά παιδιά, την ώρα που έφρευαν, έσφιγγαν ζωηρά τό χέρι του Καρδούλη και του Κάπη. Ήταν ό άποχαιρετισμός τους, δεν θά τά ξαναβλέπαμε... Σε λίγο μείναμε όλομόναχοι στίς πλατείες και στα πάρκα του Πω. Έπρεπε νά τόποχαιρετήσουμε και μεις...

Ένα πρωί πήραμε τό δρόμο και τε λίγο χάθηκαν από τά μάτια μας και τά τελευταία στίπια. Ξαναρχίσαμε τη συνειθισμένη μας ταιγγάνικη ζωή: νά περπατούμε όλη μέρα στην τύχη, νά μπαίνουμε 'ς ένα δόμο κι' όπου μ'άς έβγαζε ή άκρη.

Έτσι περπατήσαμε, δεν ξέρω κι' έγώ πόσες ημέρες, πόσες έβδομάδες, σε κάμπους, σε λαγκαδιές, σε βουναλάκια, άφίνοντας πάντα δεξιά μας τις γαλάζιες κορφές των Πυρηνάων, που έμοιαζαν με σωρούς από σύννεφα.

Έπειτα, ένα βράδυ, φθάσαμε σε μιά μεγάλη πολιτεία, στίς όχθες ενός ποταμού, στη μέση μιάς εύρορης πεδιάδας. Τά στίπια της, άττημα τά περισσότερα, ήταν κτισμένα με κόκκινα τούβλα κι' οι δρόμοι της στρωμένοι με χαλινάκια μυτερά, πολύ σκληρά γιά τά πόδια ταξιδιωτών, που είχαν κόψη δέκα μίλια σε μιά μέρα.

Ο κύριός μου μου είπε πώς ήταν ή Τουλούζα και πώς εκεί θά μέναμε κάμποσο καιρό.

Από την άλλη μέρα, κατά τό συνειθισμένο, ή πρώτη μας δουλειά ήταν νά βρούμε κατάλληλα μέρη γιά τις παραστάσεις μας.

Βρήκαμε πολλά, γιατί οι περίπατοι δεν λείπουν από την Τουλούζα, προπάντων στα περίχωρα του Βοτανικού Κήπου. Εκεί υπάρχει μιά ωραία πλατεία, οικιασμένη από ψηλά δένδρα, όπου τελειώνουν ένα σωρό μεγάλοι δρόμοι με διπλές δενδροστοιχίες. “Σ'έν' απ'αυτούς τούς δρόμους στησαμε τό θεατρό μας κι' από την πρώτη μας παρασταση είχαμε κόσμο πολύ.

Γιά κακή μας τύχη, ο άστυνομικός που φύλαγε τις δενδροστοιχίες, δεν είδε με καλό μάτι την έγκατάστασή μας' και είτε γιατί δεν άγαπούσε τά σκυλιά, είτε γιατί τον ένοχλούσαμε στην ύπηρεσία του, θέλησε νά μ'άς ξεσηκώση.

“Ίσως, στη θέση μας, τό φρονιμώτερο θάταν νά υποχωρήσουμε 'ς αυτή την άποχαιρεσία, γιατί ο πόλεμος μεταξύ φτωχών σαλιτιμπάγκων σαν και μ'άς και άστυνομικών, δεν έχει βέβαια ίσα όπλα. Ο Βιτάλης όμως, άν και υπομονητικώτατος πάντα του, δεν ξέρω πώς τό ήλθε σήμερα κι' έκρινε καλό νά μ'ήν υποχωρήσει.

—“Οχι, είπε ήσυχα, σά νά μιλούσε στον αέρα του' δεν θά φύγω από δω πέρα.

Και με την ιταλική του εύγένεια ή υπερβολική, με την πομπώδη έκείνη φρασολογία που μεταχειρίζονταν όταν μιλούσε σε σπουδαία ύποκείμενα, σκυφτός, ξεσκουφωτός, ρώτησε:

—“Ο έντιμώτατος άντιπρόσωπος της έξουσίας, θά μπορούσε νά μου δείξει έν νόμο, ένα κανονισμό, μιά διάταξη της έξουσίας αυτής, που νάπογορεύη σε φτωχούς θεατρίνους σαν και μ'άς, νά έξασκούν τό ταπεινό τους επάγγελμα στη δημοσία αυτή πλατεία;

Ο άστυφύλακας άποκρίθηκε πώς έπρεπε νά ύπακούσ' χωρίς συζητήσεις.

—Βεβαίωτατα! είπε ο Βιτάλης' έτσι τό έννοώ κι' έγώ. Γι' αυτό σ'άς ύπόσχομαι νά συμμορφωθώ με τις διαταγές σας εύθύς άμα μου δείξετε, ή απλώς άμα μου πείτε, δυό νά μ'εί ποιού νόμου, ποίου κανονισμού, με προστάξετε.

Την ημέρα εκείνη, ο άστυνομικός μ'άς γύρισε τη ράχη, ένω ο κύριός μου, με τό καπέλλο πάντα στο χέρι, με τό μπράτσο στρογγυλεμένο, σκυφτός, τον συνόδεψε κάμποσο, δείχνοντας έτσι ένα σεβασμό κάπως προσποιητό.

Αλλά την άλλη μέρα, νά τος πάλι! Καβαλλίκεψε τό σκρινί που σχημάτιζε τον περίβολο του θεάτρου μας και μ'άς έκοψε την παράσταση μες στη μέση, φωνάζοντας:

—Νά βάλης φίμωτρο στα σκυλιά σου!

—Φίμωτρο στα σκυλιά μου;

—Μάλιστα! Υπάρχει άστυνομική διάταξη. Έπρεπε νά τό ξέρης!

Παίζαμε μιά ποantomία, που τη λέγαμε “Ο Κάπης γιατρός” κι' έπειδή γιά πρώτη φορά την έβλεπαν στην Τουλούζα, τό άκροατήριό μας την παρακολουθούσε με μεγάλη προσοχή και θύμωσε με την επέμβαση της έξουσίας.

—Μή διακόπτετε! φώναζαν.

—Αρίστε νά τελειώση ή παράσταση! Αλλά μ'ένά νεύμα, ο Βιτάλης ζήτησε σιωπή και τό άκροατήριό σώπασε.

Έβγαλε τότε τό καπέλλο του ως κά του,—μά τόσο, που τά φτερά του σάρωσαν τον άμμο,—και με τρεις μεγάλες ρεβερέντσες έπλησίασε τον άστυνομικό.

—“Ο πολύ σεβαστός άντιπρόσωπος της έξουσίας, ρώτησε, λέει πώς πρέπει νά βάλω φίμωτρο στους ήθοποιούς μου;

—Μάλιστα! Νά βάλης φίμωτρο στα

σκυλιά σου γρήγορα! έτσι δεν επιτρέπεται!

—Πώς, νά φιμώσω τον Κάπη, τον Ζερμίνιο, τη Δούλη! φώναζε ο Βιτάλης κοιτάζοντας περισσότερο τον κόσμο παρά τον άστυνομικό' τό συλλογίστηκε καλά ή ευγενία σας; Μά πώς ο σοφός γιατρός Κάπης, ο διάστημος 'ς όλην τη οικουμένη, θά μπορούσε νά δώση τά γιατρικά του στον άρρωστο, όταν αυτός θάχε στη μιστούδα του ένα φίμωτρο; Γιατί από τό στόμα, κύριέ μου, πρέπει νά γίνη ή θεραπεία! Ποτέ ο γιατρός Κάπης δεν θά την έκανε απ'άλλου, ποτέ δεν θάμπαζε τά γιατρικά απ' άλλο δρόμο, μπροστά σε τότον κόσμο. Μ'έννοείτε;

Ο κόσμος γέλασε δυνατά. Ήταν φανερό, ότι επιδοκίμαζε τον Βιτάλη και κορόιδευε τον άστυφύλακα. Διασκέδαζε προπάντων με τά καμώματα του Καρδούλη, που πήγε και στάθηκε πίσω από τον άντιπρόσωπο της έξουσίας, και πότε σκαρώνει τά χέρια του, όπως αυτός, πότε έβγαζε τούς γρόθους στα πλευρά του, και πότε έφριχνε τό κεφάλι του προς τά πίσω, με γριμάτσες τόσο άστείες, που ο κόσμος σπαρτάριζε από τά γέλια.

Θυμωμένος από τά λόγια του Βιτάλη και πεισματωμένος από τά γέλια του κόσμου, ο άστυφύλακας, που δεν φαίνονταν ύπομονητικός άνθρωπος, έκαμε ξαφνικά μεταβολή. Είδε τότε πίσω του τον πύργο με τούς γρόθους στα πλευρά και κατάλαβε άμέσως πώς τον κορόιδευε.

[“Επεται συνέχεια]

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΥ

ΟΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΕΣ

Μιάν άνοιξιάνικη αύγή, πήγαν χαρούμενα τ'αηδόνια κι' έκατσαν στα κλωνάρια του παλαιοϋ πλάτανου, που άπλώνεται μπρός στο μαύρο μπουντρούμι των Γιαννίνων. Έκατταν και γλυκοκελαδούσαν. Μέσα στη σκοτεινή και κρύα φυλακή σέπεται ο Καπετάνος. Τά βαριά τά μπράγκα του σφιχτοδέουνε τά χέρια και τά πόδια και μπήγονται στη σάρκα του. Τό στόμα του ξεράθηκε, και στέγνωσε ή γλώσσα του, κι' ο φάρυγγας φλογίστηκε. Και του χεριού του ή λαβωματιά πρίστηκε, φωτιά τον καίει και μέσα στην καρδιά τον πονεί. Από τούς πόνους της λαβωματιάς, τις άγρύπνιες και δίχως ψωμί, δίχως νερό, άδυνάτιτε. Κι' όπως ήτανε άνιψτος, άζύριστος, άχτένιστος και μαύρος, παράλλαξε και δέντον γνωρίζεις. Άγρίψε και μαζυροκαπνίστηκε. Χάμω στο χώμα κοιτάει ο άμοιρος και λιώνει.

Άκουε τό γλυκοκελάδημα των αηδονιών από της φυλακής τη μικρή τρυπίτσα, που είναι ψηλά στον τοίχο, και του ραίστηκε ή καρδιά. Και στα χαρούμενα πουλιά μιλεί με κλάματα:

«Καλώς τα τά πουλιά, που με γλεντούσαν στο λημέρι. Αηδόνια μου χαρούμενα και λεύτερα, αλήθεια ήρθε ή άνοιξη; Αχ! δόλιος, θαμμένος έδώ μέσα, δεν ξέρω τί καιρός περνάει. Αηδόνια μου, άνθιταν τά κλαδιά και λούσανε τά χιόνια; Και βγήκαν κλέφτες, πουλιά μου, στα βουνά; Αχ, ο μαύρος, (άναστενάξει από μέσα από την καρδιά του,) τί μου γράφε ή μοίρα μου έμένα. Τ' άτιμο τό βόλι τί δέ μ'έπαιρνε κατάστηθα;... Αχ, ο μαύρος, στο κιβούρι ζωντανός... Μώραγ' ή λέρα τό κορμί. Σχώρ με, Θέ μου, βαρέθηκα τούτη τη ζωή... πάρε με, Πατέρα... Νάχα νερό απ' τη Σκουρατηδόρυση, νά δροτίξω τό φαρμακωμένο στόμα μου και νάβοεχα τό φλογισμένο μου κεφάλι. Νάχα και μ'ήλα από τά κυπαρίσια της λακιάς, νά τάκανα άλοιφή γιά τη λαβωματιά μου. Νά γιάνη ή λαβωματιά μου και τότες ξέρω έγώ. Χτίκιασα ο μαύρος έδώ μέσα. Νάβγαίνα στο βουνό νά με βάρεγε ο άγέρας. Σάπηκα δεμένος κάτω με τις βαριές τις αλυσίδες σ' άτάραγα τά κούτσουρα. Νάχα πεύκα νάστρωνα και νά κοιμώμουν. Τά πισιλιά μου τ' άσημοκεντημένα λούσανε στο χώμα κι' αυτά τά δόλια. Βράζ' ή καρδιά μου... Δέ βαττώ πουλιά μου, πιά δέ νταγιαντώ. Θέ μου, δότε νά γιάνη τό χέρι μου. Κάνε τό θάμα, Παναγιά μου, και ύτερα άς με βαττάξουν έμένα κι' οι σιδερένιες πόρτες κι' οι σκύλοι οι Αρβανιτάδες που φυλάει άπό έξω.

«Πουλιά μου, άν πάτε κατά τά βουνά, κατά τά κλέφτικα λημέρια και δήτε τούς συντρόφους μου, πείτε τους, πουλιά μου, χαιρετήματα από μένα, από τον Καπετάνο τους. Και νά τούς πείτε νά τ' όρμηνέβουν τό παιδί μου, όπου θά πάη κι' αυτό με ταύτους νά γίνη κλέφτης. Νά του λένε πώς νά πολεμάη στοϋ τουφεκιού τη βράση και πώς, σαν άγρίψουνε τά παλληκάρια και χυθούν με τά σπαθιά, νά τό παίξ'η τό σπαθί κι' αυτό τ' είναι μικρό τ' ώρρανεμένο κι' από κλεψιά δεν ξέρει. Κι' έν' από σ'άς, τό πιο μικρό και γλήγορο, πουλιά μου, στο Μοναστήρι νά πετάξ'η, στη Σηληιώτισσα την Παναγιά, —την ξέρετε, πουλιά μου,—νά βρ'η τό γιό μου εκεί όπου διαβάζει με τ' άλλα τά καπετανόπουλα και μαθαίνει γράμματα, και νά του π'η νά βγ'η ψηλά, στον “Αη-Λιά σ'” Αγιάντιο σ'” Αγιο Βήμα μέτ' έχω κρεμάσει τοϋ παππού του τ' άρματα τά τιμημένα... Τά δικά μου τά ραγε ο πόλεμος' τό καρσούλλι μου έλυω σε στη φλόγα και τό σπαθί μου κομμάτιαστηκε στο γιουρούσι... Νά του πείτε νά τά ξεκρεμάση... Αυτά σαν τον ιδούνε θά τον γνωρίσουνε... και θά βροντομαχήσουνε χαρούμενα και θά παλαίσουν συνά τα τους. Νά του πείτε νά τά ξεκρεμάση και ν' άρματωθ'η με ταύτα και νάβγη στα βουνά νά σμίξη με τούς κλέφτες. Γιά νά βροντήσουνε και φέτος στοϋς πολέμους

τά Δημαίικα τάρματα, και φέτος και τοϋ χρόνου, καιτάλλο καλοκαίρι καιτάλλο, ποτές νά μη σωπάσουνε και ξεγνοιαστούν οι Τούρκιστες και τ' άστοχ'ήσ' ο άντίλαλος. Πείτε του νά τά τιμήση και νά μ'ήν νά ντροπιάση. Πείτε του και τοϋτο' νά βάνη στο νοϋ του τις όρμήνιες των παλιών κλεφτών. Και νά τοϋ π'ητε πώς έσοϋ δίνω την κατάρα μου, νά τονε φ'ανε τ' άρματα τά τιμημένα που παππού του, άν λάχη και σκιαχ'η ή καρδιά του μες στο κάπνo και στη φωτιά. Κι' έγώ έδώ θάλυσω, ο μαύρος, θαμμένος στο μπουντρούμι τ' Αλή-Πασιά ζωντανός.

«Σταθ'ητε λίγο άκόμα, πουλιά μου, κελαιδ'ηστε μου άκόμα νά μου διαδοϋν οι πόνοι, που βόσκουν την καρδιά μου και νά τούς άστοχ'ήσω. Καθ'ηστε, φεύγετε πιο ύτερα κι' έχω πολλά άκόμα νά σ'άς πω. Πείτε χαιρετήματα στα λημέρια μου και κελαιδ'ηστε στίς πλαγιές, που μ'είδανε νά πολεμώ άσκιαχτος κι' άτράνταχτος. Νά μου χαιρετήστε και τον Αύγερινό, όντας γλυκοχαράζουν τά βουνά, τότε που ξυπνάτε και γλυκολαλ'ατε. Και τό λαμπρό τ' άστρί, την Αφροδίτη, χαιρετήστε τη, που βγαίνει κατά βασίλειμα ήλιού, σαν σουρουπώνει και βγαίνουν τ' αλάφια στη βοσκή. Και την αύγούλα, αηδόνια μου, σ'υρτε και λαλ'ατε στίς γάρφαρες κρούβουσες, που έπινα νερό και νιόμουνα σ'ά γλυκοχάραζε. Και τό πρωί, που κρούγει ο ήλιος από πάνω από τά βουνά, νά μου τον καλομερήστε κι' αυτόνε, που τότο τον αποθύμησα νά μου ζεστάνη τό κορμί. Και τό κόκκινο φεγγάρι νά μου χαιρετήστε, που μουφεγγε τις νύχτες κι' άλ'αρροπερπατούσα. Όλοϋθε π'ητε χαιρετήματα... Και μένα νά μ'ή μ' άστοχ'ηστε... Νάρχεστε νά μου λαλ'ατε απ'αυτοϋ ψηλά από τό παραθύρι, νά λητμονώ τις πίκρες μου και νά μου φαίνεται πώς είμαι στο λημέρι. Νά μου φέρετε μαντάτα από τό παιδί μου. Πετάξ'έν' από σ'άς, τό νεώτερο, νά π'ητε τοϋ παιδιού μου τις παραγγελίες μου. Και στη γυναίκα μου νά π'ητε, στη δόλια καπετανίσσα, νά λειτουργάη στίς Έκκλησιές, σ' όλα τά Μοναστήρια, και νά τάξη στοϋς Αγίους και στην Παναγιά γιά νά γιάνη τό χέρι μου, κι' άς με βαστάξουν ύτερα έμένα οι αλυσσες κι' οι σιδερένιες πόρτες κι' οι σκύλοι οι Αρβανιτάδες όπου σολ'αν άπό έξω. “Ωρα καλή, αηδόνια μου, κι' ό,τι σ'άς είπα μ'ήν τό λησμονήστε. Στο καλό, έλευτερα πουλιά... Καλότ'υχα που είστε, ώς πουλιά, δέ σ'ατάξετε σκλαβιά.»

Πετάξανε τ' αηδόνια από τον πλάτανο και φύγανε. Πάλε βουδαμάρα χύρω στη φυλακή και νεκρά καρδοσκαχ'τρα. Και τον Καπετάνο τον πνίγει πίκρα και φαρμάκι στην καρδιά και τοϋ χοχλάζουνε τά δάκρυα άκράτητα.

ΑΘΑΝ. Χ. ΠΑΠΑΧΑΡΙΣΗΣ

ΤΡΕΙΣ ΜΟΙΡΕΣ

Πώς κελαιδεύει τ' αύλακι
μεσ' στ' άνθη που περνά!
Γιατί ένα κεφαλάκι
πικρά το ρόδο άρροκινά;

Βαθεία στο μαύρο ρέμμα
κάποια γλυφή πηγή
βγαίνει νωθρά, σαν αίμα
που στάζει άστειρευτή πληγή.

Τό δάκρυ του αναδίνει
ό βράχος σιγανό·
κι' ή θάλασσα τό πίνει
προτού νά ιδή τόν ουρανό.

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

ΕΝΑ ΜΟΝΟΙΑΣΜΕΝΟ ΣΠΙΤΙ

(Σαν παραμύθι)

(Συνέχεια και τέλος· ίδε σελ. 84)

—Μπα, είπε ό Χρηστάκης· ή γυναίκα μου είναι τόσο καλή που δε θα πη ούτε λέξη.

—Ακούω νά τό λέγεις γείτονα και σε θαμάζω. Μά δεν πιστεύω γρ' άπ' ό,τι μου κουδεντιάσεις.

—Βάζεις στοίχημα πώς είν' όπως τό λέγω; λέγει ό Χρηστάκης. Έχω εκατό τάλληρα στο σεντούκι μου, τά εϊκοσι τά βανω κάτω. Κάνε και συ τό ίδιο. Τό παραδέχεσαι;

—Τό παραδέχομαι. Τόκα μιά.

—Τόκα.

Δώσανε τά χέρια και τραδήξανε κατά τό σπίτι του Χρηστάκη, Μπήκαν μέσα κι' οι δύο, μά ό μαστορο-Πέτρος δε μπήκε μες στην κάμρα. Στάθηκε πίσω από την πόρτα για ν' ακούση.

—Καληπέρα, γρηά μου, λέγει ό Χρηστάκης.

—Καλή σου σπέρα, γέρο μου, αποκρίθηκε ή γυναίκα του· πώς τά πέρασες σήμερα;

—Ούτε καλά ούτε άσχημα. Κατέβηκα στη χώρα με την αγελάδα μας για πούλημα, μά δεν ήτανε παζάρι, δεν ήύρα κανένα να τη δώτω, την άλλαξα κι' έγώ στο δρόμο μ' ένα άλλο.

—Καλή ιδέα! λέγει ή γυναίκα του· θα μπορούμε πιά και μεϊς να πηγαίνουμε καβάλλα ή με τό κάρρο σαν τόσοι και τόσοι, που μάς κοιτάζουνε σά σκουπίδια και δεν είναι καλύτεροι μας. Πούν' το τ' άλλο; Νά τό βάλουμε στο σταύλο.

—Δεν τώφερα, γιατί άλλαξα γνώμη στο δρόμο και τό άλλαξα μ' ένα γουρούνι.

—Μπα! ό,τι θάκανα κι' έγώ αν ήμουνα στη θέση σου. Και σ' εύχαριστώ πολύ. Τώρα που θάρχουνται οι γείτοννοι να μάς βλέπουνε καμμιά φορά, θάχω κι' έγώ να τους τρατάρω κανά κομμάτι λαμπόνι, όπως κάνει όλος ό κόσμος. Τί τό θέλουμε μεϊς τό άλλο;.. Τάβαντες τό γουρούνι στο παχνί του;

—Δεν τώφερα, έκανε ό Χρηστάκης· τώδωσα στο δρόμο και πήρα μιά κατσίκια.

—Μπράβο, άντρα μου, είσαι γνωτικός άνθρωπος. Για συλλογίσου, τί ήθελαν να τό κάνω τό γουρούνι; Για να μάς δείχνουνε με τό δάκτυλο και να λένε «Κοιτάξτε τους, ό,τι κερόσιανε τό τρώνε»; Η κατσίκια θά μου δίνη γάλα, τυρί, άρίνω τά κατσικάκια. Νά την κλείσουμε στο πλυσταριό.

—Μά δεν την έχω ούτε την κατσίκια, γυναίκα μου, είπ' ό Χρηστάκης. Στο δρόμο την άλλαξα με μιά χήνα.

—Είδες, είδες, για μένα τώανες αυτό. Έχω πόδια έγώ τώρα να κυνηγώ κατσίκες σε βουνά και σε λαγκάδια;.. Μιά χήνα παχειά, καμρωτή, δε θέλει πολύ κόπο. Νά τη βάλουμε στο κοτέτσι.

—Νά'ταν κι' άλλη! λέει Χρηστάκης· την έδωσα στο δρόμο και πήρα ένα κόκορα.

—Άντρα μου, είσαι ό γνωτικώτερος άνθρωπος του κόσμου! Νά τί μάς χρειάζετανε. Όχ ξέρούμε και την ώρα που θα ξυπνούμε τό πρωί για να δουλεύουμε. Τί τη θέλαμε τη χήνα; Για πολυτέλειες είμαστε τώρα; Γρηγόρα στ' όρνιθαριό τόν πετεινό.

—Μά, ξέρεις, λέγει ό Χρηστάκης. Έπεφτε ή μέρα κι' έγώ έννοιωθα μιά πείνα σκυλίσια. Πούλησα που λες τόν πετεινό κι' έφαγα τά λεπτά, για να μ'ην πεθάνω από την πείνα.

—Πολύ γνωστικά έκανες! του λέγει ή γρηά, Καλύτερα έσύ παρά όλοι οι πετεινοί μαζί. Ό,τι κάνεις, άντρα μου, όπως τό θέλω τό κάνεις.

Τότε ό Χρηστάκης ανοίγει την πόρτα και φωνάζει τό μάστορο-Πέτρο.

—Έ γείτονα, τί λες τώρα; Πλήρωνε!

Τι να κάνη ό μάστορο-Πέτρος; μέτρησε τά εϊκοσι τάλληρα, εύχαριστημένος γιατί έβλεπε ένα τόσο μονοιασμένο σπίτι. (Ε. Laboulaye) Σ. ΜΑΥΡΙΔΗΣ

ΤΣΙΡΙΤΡΟ

Σε μιά ρώγα από σταφύλι
Έπεσαν όχτώ σπουργίτες
Και τρωγόπιναν οι φίλοι...

Τσιρί-τσιρί, τσιριτρό,
τσιριτρί, τσιριτρί,
τσιριτρί, τσιριτρί.

Έχτυπούσανε τις μύτες
Και κουνούσαν τις ουρές,
Κι' είχαν γέλια και χαρές.

Τσιρί-τσιρί, τσιριτρό,
τσιριτρί, τσιριτρί,
τσιριτρί, τσιριτρί.

Πάω πάω σε μιά ρώγα
Φαγοπότη και φωνή!
Την άφήκαν άδειανή...

Τσιρί-τσιρί, τσιριτρό,
τσιριτρί, τσιριτρί,
τσιριτρί, τσιριτρί.

Και μεθύσαν, κι' όλη μέρα
Πάνε δώθε, πάνε πέρα,
Τραγουδώντας στον άέρα:

Τσιρί-τσιρί, τσιριτρό,
τσιριτρί, τσιριτρί,
τσιριτρί, τσιριτρί.

Ζ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Η ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΝΗΟΣ

(Μυθιστόρημα υπό ΙΟΥΛΙΟΥ ΒΕΡΝ)

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'. (Συνέχεια)

Για πολλά χρόνια, ό πλοίαρχος Νέμος επισκέφθηκε όλους τους Ωκεανούς, από τόν ένα πόλο της γης ως τόν άλλο. Παρίας της είκοιμένης, έμάζεψαν τους άρθαστους εκείνους κόσμους θησαυρούς άνεκτήρητους. Τά εκατομμύρια που είχαν χαθή στον όρμο του Βίγκο, τό 1702, με τις ισπανικές γαλέρες που τό κουβαλούσαν, έκαμαν πάλι τόν πρίγκηπα υπέρπλουτο. Άλλά τά πλούτη του τά χρησιμοποιοϋσε τώρα, άνωνύμως, για τους λαούς που σηκώνουνταν κατά των τυράννων τους. Έτσι, μεταξύ των άλλων, ό πλοίαρχος Νέμος έδόθητε και τους Κρητικούς σε μιά εξέγερση κατά των Τούρκων.

Από τόν καιρό, δεν είχε καμμιά επίκοινωνία με τους ανθρώπους, όταν τη νύκτα της 6 Νοεμβρίου 1866, τρεις άνδρες έπεσαν στο πλοίο του. Ήταν ένας Γάλλος καθηγητής, ό υπηρέτης του και ένας ψυχράς Καναδός. Αυτοί οι τρεις είχαν βρεθή στη θάλασσα, από μιά σύγκρουση μεταξύ του Ναυτίλου και της Αμερικανικής φρεγάτας Αβραάμ Λίγκολν που τόν κυνηγούσε.

Ο πλοίαρχος Νέμος έμαθε από τόν καθηγητή, ότι ό Ναυτίλος, που πότε τόν έπαιρναν για κανένα γιγαντιαίο θαλασσινό ζώο, πότε για πειρατικό υποβρύχιο, καταδιώκονταν 'ς όλες τις θάλασσες. Μπορούσε βέβαια, αν ήθελε, να ξαναδώσει στον Ωκεανό τους τρεις εκείνους ανθρώπους, που ή τύχη τους έβριγχε έτσι μέσα στη μυστηριώδη του ζωή. Δεν τό έκαμε όμως· τούς κράτησε αιχμαλώτους και, σε διάστημα έπτά μηνών, μπόρεσαν, να ιδούν όλα τά θαυμάσια ενός ταξιδιού, που εδάταξε είκοσι χιλιάδες λεύγες κάτω από τις θάλασσες.

Μιά μέρα, την 22 Ιουνίου 1867, οι τρεις εκείνοι άνδρες, που δεν ήξεραν τίποτ' από την περασμένη ζωή του πλοίαρχου Νέμου, καθάρωσαν να δραπετεύσουν μ'ε μιά κλεμμένη βάρκα του Ναυτίλου. Έπειδή όμως, τη στιγμή εκείνη, ό Ναυτίλος βρισκονταν στις ακτές της Νορβηγίας και παρασύρονταν από τη φοβερή δίνη του Μοελστρόμ, ό πλοίαρχος έπίστευε πως ή βάρκα δεν θα μπόρεσε να σωθή και πως οι δραπέτες βρήκαν τό θάνατο στην κατάβραθα. Δεν ήξερε λοιπόν πως ό Γάλλος κι' οι δύο του σύντροφοι είχαν πεταχθή, σαν από θαύμα, στην ακτή, πως κάτι ψυχράδες των νησιών Λοφφόδεν τούς είχαν περιμαζέψει και πως ό καθηγητής, άμα γύρισε στη Γαλλία, έγραψε και τύπωσε ένα βιβλίο, όπου εξιστορούσε όλο εκείνο

τό επάμνητο, τό παράδοξο και γεμάτο περιπέτειες, υποβρύχιο ταξίδι του Ναυτίλου.

Πολύν άκόμα καιρό, ό πλοίαρχος Νέμος έξακολούθησε να ζή έτσι στο Ναυτίλο που ταξίδευε παντού. Άλλά ένας-ένας οι συντρόφοι του πέθαναν όλοι και πήγαν να απαυθούν στο κοραλένιο τους κοιμητήρι, στα βάθη του Ειρηνικού. Ο Ναυτίλος είχε άδειάσει. Μόνος ό Πλοίαρχος Νέμος ζούσε στο έρημο πιά υποβρύχιο.

Ήταν τότε έξηνα χρονών. Αμα έμεινε μόνος, κατώρθωσε να φέρη τό Ναυτίλο 'ς έν' από τά υποθαλάσσια εκείνα λιμάνια, που τά χρησιμοποιούσε για σταθμούς και όρμητήρια.

Έν' από τά λιμάνια αυτά βρισκονταν κάτω άπ' τη νήσο Λίγκολν κι' ήταν αυτό που έδινε όλοένα άσυλο στο Ναυτίλο.

Έξη χρόνια ό Πλοίαρχος Νέμος ήταν έδώ, χωρίς πιά να ταξιδεύη, περιμένοντας τόν θάνατο, δηλαδή τη στιγμή που θάνατωνονταν πάλι με τους συντρόφους του, όταν ή τύχη τόν έκαμε, να παρευρεθή στο ναύαγιο του άεροστάτου, που είχαν πάρη οι αιχμαλώτοι της Ρισμόνδης. Είχε φορέτη τό σκάφαντρό του και περπατούσε μέσα στη θάλασσα, λίγες όργιες από την άκρογαλιά, όταν είδε τόν μηχανικό να πέφτη στο νερό. Ένα αίσθημα φιλανθρωπίας έκαμε τότε τόν πλοίαρχο να σώσει τόν Κύρο Σμιθ.

Στην άρχή, τούς πέντε εκείνους ναυαγούς του άέρος θέλησε να τούς άπορύγη, άλλα τό λιμάνι του, τό άσυλό του, είχε κλείσει. Είχαν πέσει δηλαδή διάφορες ύλες από εκείνες που έδχαζε άλλοτε τό ήραϊτσιο και είχαν φράξει την είσοδο της κρύπτης. Μιά μικρή βάρκα μπορούσε άκόμα να περάσει, δεν υπήρχε όμως άρκετό νερό δια να κινηθή ό Ναυτίλος, που σχετικώς είχε έκτόπισμα σημαντικό.

Ο πλοίαρχος Νέμος λοιπόν έμεινε. Παρακολουθούσε τους ανθρώπους εκείνους που είχαν πέσει, χωρίς πόρο ζωής, 'ς ένα έρημονησι, έπρόσεχε όμως να μη φανερωθή. Σιγά-σιγά, άλλα τούς είδε καλούς, τίμιους, φιλόπονους, δεμένους με φίλια άδελφική, ένδιαφέρθηκε για την τύχη τους. Χωρίς να τό θέλη, μπήκε 'ς όλα τά μυστικά της ζωής τους. Με τό σκάφαντρό του, του ήταν εύκολο να φθάνη 'ς τό έσωτερικό πηγάδι του Γρανίτινου Παλατιού και, σκαρφαλώνοντας στις προεξοχές του βράχου, ν' άναβαίνει από μέσα ως τό στόμιο κι' από εκεί ν' άκούη όλες τις ουιλίες που έκαναν οι άποικοι, για περασμένα, παρόντα και μέλλοντα. Από αυτούς έμαθε για τόν έμφύλιο πόλεμο της Αμερικής, που είχε σκοπό την κατόργηση της δουλείας. Ω, αυτοί οι άνθρωποι

ήταν άξιοι να συμριλιώσουν τόν πλοίαρχο Νέμο με την ανθρωπότητα, που άντιπροσώπευαν τόσο τίμια στο έρημονησί!..

Ο πλοίαρχος Νέμος λοιπόν είχε σώσει τόν Κύρο Σμιθ. Ο ίδιος ώδήγησε τόν Τοπ στα Κρηνία και τόν πέταξε έξω άπ' τ' άνερά της λίμνης· ό ίδιος έβγαλε στο άκρωτήρι του Ναυαγίου εκείνο τό λιβάτι που είχε μέσα τόσα χρήματα πράγματα για τούς άποίκους· ό ίδιος τούς έστειλε τη βάρκα στην Εύχαριστία και τούς έφριξε τό σχοινί άπ' τό Γρανίτινο Παλάτι στην έπιδρομή των πιθήκων. Αυτός ήταν που τούς πληροφόρησε ότι ό Αύρτων βρισκονταν στη νήσο Ουάδωρ, με τό χαρτί εκείνο μέσα στη μπουτίλλια· που άνατίναξε τό πειρατικό βρικό με τοπιίλη, βαλμένη στα βάθη του καναλιού· που έσωσε τόν Χάρμπερτ από βέβαιο θάνατο με τό κινίνο, και τέλος που σκότωσε τούς καταδικούς με τις ηλεκτρικές εκκίνες σφαίρες, που είχε έπινοήσει για τά υποβρύχια κυνήγια του. Έτσι έξηγιούνταν τότα περιστατικά, που μπορούσε κανείς να τα θεωρήσει υπερφυσικά και που μαρτυρούσαν μόνο την ικανότητα ενός έκτακτου ανθρώπου, του πλοίαρχου Νέμου.

Ός τότο, ό μεγάλος αυτός μισάνθρωπος, που είχε κάμη τότα καλά, ήθελε να κίμη κι' άλλα.

Είχε άκόμα να δώση χρήσιμες πληροφορίες στους προστατευμένους του κι' έπειδή έξ' άλλου έβλεπε πως πλησιάζει ό θάνατός του, έκάλεσε, καθώς είδαμε, τούς άποίκους από τό Γρανίτινο Παλάτι, μ' ένα τηλεγράφημα. Ο Ναυτίλος είχε τηλεγραφική μηχανή με αλράβητο. Ωτε για να στείλη τό τηλεγράφημά του, δεν έκαμε άλλο παρά να ένώτη μ' ένα σύρμα τη στήνη με τό πλοίο του. Έτσι αυτό δεν θα τώανε, αν ήξερε πως ό Κύρος Σμιθ έννώνριζε την ύπαρξή του και την ιστορία του, ώστε να τόν προσφωνήση με τόνόμα του...

Ο πλοίαρχος Νέμος τελείωσε την εξιστόρηση της ζωής του. Τότε μίλησε ό Κύρος Σμιθ. Εξανούμισε όλα εκείνα τά εύεργητήματα του πλοίαρχου, τά μεγάλα καλά που έκαμε στην άποικία, και τόν εύχαρίστησε με τά θερμότερα

λόγια από μέρος των συντρόφων του κι' από μέρος δικό του.

Άλλά ό πλοίαρχος Νέμος δεν συλλογίζονταν βέβαια να ζητήσει άνταμοιβή για ό,τι είχε κάνει. Άλλη σκέψη κατείχε τό νοϋ του. Και πριν σφίξει τό χέρι που τοϋ έτεινε ό μηχανικός, είπει:

—Και τώρα, κύριε, που γνωρίζετε τη ζωή μου, κρίνετέ την!

Μιλώντας έτσι, ό πλοίαρχος βέβαια έννοούσε κάποιον σοβαρό περιστατικό που οι τρεις εκείνοι σιχμαλώτοι του Ναυτίλου είχαν ιδή με τά μάτια τους, περιστατικό που ό Γάλλος καθηγητής θα τό διηγήθηκε στο βιβλίο του και που θα είχε κάμη φοβερή έντύπωση στον κόσμο.

Πραγματικώς, λίγες ημέρες πριν δραπετεύσουν ό Γάλλος καθηγητής κι'

οι δύο του σύντροφοι, ό Ναυτίλος, κυνηγούμενος από μιά φρεγάτα στα βόρεια του Ατλαντικού, είχε ριχτή σαν κρίος έναντίον αυτής της φρεγάτας και την είχε βυθίση άμείλιτα.

Ο Κύρος Σμιθ κατάλαβε τόν υπαινιγμό και δεν άποκρίθηκε τίποτα.

—Ήταν φρεγάτα Αγγλική, κύριε! έφώναξε ό πλοίαρχος Νέμος που για μιά στιγμή ξανάγεινε πρίγκηπος Δάκαρ Αγγλική, μ' έννοείτε; Με κυνηγούσε. Ήμουνα άποκλεισμένος 'ς ένα μικρό, άβυσθό όρμο. Έπρεπε να βγώ... και βγήκα!

Έπειτα με φωνή πιο ήρεμη:

—Δεν ήταν τρόπος να σωθώ διαφορετικά, έπρόσθεσε κι' είχε κάθε δικαίωμα να σωθώ. Παντού και πάντα έκαμα όσο καλό μπορούσα κι' όσο κακό χρωστούσα. Στη συγγνώμη δεν υπάρχει κάθε δικαιοσύνη!

Ακολούθησαν λίγες στιγμές σιωπής. Κι' ό πλοίαρχος Νέμος ξαναρώτησε:

—Λοιπόν, πως με κρίνετε, κύριε;

Ο Κύρος Σμιθ έτεινε τό χέρι του στον πλοίαρχο Νέμο και στην έρώτησή του άποκρίθηκε σοβαρά:

—Πλοίαρχε, τό λάθος σας είναι που έννομίσατε ότι μπορεί ν' άνταστηθή τό Παρελθόν κι' έπολεμήσατε την μοιραία Πρόοδο. (Έπεται συνέχεια)

—Έκαμα όσο καλό μπορούσα... (Σελ. 93, στ. γ.)

ΣΕΛΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Η ΚΑΜΑΡΟΥΛΑ ΜΑΣ

Μόλις χωρούμε κι' οι δυο στο στενόχωρο καμαράκι.

—Κοντεύεις; μου λέει ο αδελφός μου, χωρίς να στρίψει το κεφάλι.

—Ναι; πώς!; ... Άκόμα δεν άρχισα...

—Μά τι κάνεις λοιπόν τόσην ώρα; μου ξαναλέει γυρίζοντας.

—Χαρτιά μουτζουρώνω!

Σηκώνει τους ώμους και στρίβει στο ταμπλά του. Τό πρώτο του έργο!...

—Μά, νομίζω πώς και σύ δεν κάνεις τίποτα...

—Εί!... Δεν βλέπεις;... Τό μούτρο θέλει λίγο άκόμα...

Και ρίχνει με ταπεινά λίγες σκορπιστές πινελιές άπάνω.

Έγώ ξαναγυρίζω στη δουλειά μου.

—Γεώργο!... Τό κόκκινο χρώμα τό είδες;

—Όχι!... Μά μου φαίνεται πώς είδα τό φάνη βαμμένο κατακόκκινο... Μήπως;...

—Έχει γούστο!... Μά τι τόν άφίρουνε να μπαίνει εδώ μέσα;

—Ρώτα τους!

... Άνασκαλεύει χαρτιά, χρώματα, πινέλα, μουσαμάδες...

Σε λίγο σιγανά :

—Νά το !... τό βρήκα...

—Πώς τόπαθε;!

—Περνάει άπό ά ή άρα, γιατί κι' οι δύο μας έργαζόμαστε χωρίς άρεση...

Πίσω άπ' την κλειδωμένη πορτούλα μας, βήματα περνούν και φεύγουν. Κάποτε σταματούν άπ' έξω. Τό πόμολο τρίζει. Μά ή πόρτα δεν άνοίγει...

Κι' έπειτα μία φωνή θυμωμένη:

—Μιλτιάδη! Γεώργο!... Τρώμε!... Έλάτε...

Φρέντος

ΟΙ ΜΠΟΝΑΜΑΔΕΣ

Η 31η Δεκεμβρίου, πού με τόση λατρεία την περιμέναμε γιά να μαζέψουμε τους μποναμάδες μας, έφθασε. Έγώ έλεγα: Ποιός έξέρει τί θα μου δώσουν; παιγνίδια βέβαια όχι, γιατί τώρα είμαι πιτά μεγάλη, μά τί άλλο; τί; Έσπαζα τό κεφάλι μου να μαντέψω.

Δεπτά βέβαια, ή τίποτε στολίδια, γαι' άλλα όσο μεγάλη και άν ήμουν, άξιζε κι' ένα παιγνίδάκι έτσι γιά τό καλό, τουλάχιστο να θυμηθούμε τά παλιά μας, τά ευτυχισμένα παιδικά μας χρόνια.

Έξημέροσε, ή Πρωτοχρονιά ήλθε, με φωνάζει ο μπαμπάς, μου δίνει λεπτά: και ή μαμμά τό ίδιο' και οι άλλοι συγγενείς και αυτοί λεπτάς...

Έ, να σάς πω τήν άλλη θεία, μαράζει τόχα! Μά ούτε ένα άρλεκίνο;... Τό μεσημέρι με φωνάζουν γιά να φάμε, και βλέπω άπάνω στό πιάτο μου μία κουκλίτσα τόσην δά μικρούλα.

Μου τήν έχάρισε ή άγαπημένη μου άδελφή.

Νά σάς τό πω τώρα, έτσι άναμεσαύ μας, αυτή ή χαριτωμένη κουκλίτσα μ' ευχαρίστησε περισσότερο άπό όλα τά λεπτά πού έμάζεψα: γιατί βρέθηκε μία ψυχή να καταλάβη, πού άν και είμαι κάπως μεγάλη, έν τούτοις μπορώ άκόμα κάπου κάπου και να παίξω, γιατί άξίζει...

Μανδόν
ΠΕΡΙΤΤΟ ΛΟΥΣΟ

Ηδρ' ο σκύλος πρώτα τήν ήμίψηλο, πήρε και ή γάτα μιάν όμπελλά και να δύνε πών' τό υπερύψηλο Στάδιο, ο Τόμ κι' ή γάτα ή Μπέλλα.

Όταν μπρός στό Στάδιο έφτάσανε, είδαν κι' άλλα ζώα έκει πέρα, όμως οι δύο φίλοι δεν προφτάσανε ούτε να τους πουνε καλημέρα!

Όλα στην παρέα τους ριχτήκανε και τους νυγηούσανε με φόρα. Κι' όταν πιά πολύ έκουρασθήκανε, Κάτσαν ν' άνασάνουν λίγη ώρα.

—Σένα δεν σου πάει τό ήμίψηλο, (λέει τού Τόμ ή γάτα ή Μπέλλα)

—Βέβαια, σάν μ' έκανε πανύψηλο ή καταραμένη σου όμπελλά!

Έλληνικός Παιάν

Όλα στην παρέα τους ριχτήκανε και τους νυγηούσανε με φόρα. Κι' όταν πιά πολύ έκουρασθήκανε, Κάτσαν ν' άνασάνουν λίγη ώρα.

—Σένα δεν σου πάει τό ήμίψηλο, (λέει τού Τόμ ή γάτα ή Μπέλλα)

—Βέβαια, σάν μ' έκανε πανύψηλο ή καταραμένη σου όμπελλά!

Έλληνικός Παιάν

Όλα στην παρέα τους ριχτήκανε και τους νυγηούσανε με φόρα. Κι' όταν πιά πολύ έκουρασθήκανε, Κάτσαν ν' άνασάνουν λίγη ώρα.

—Σένα δεν σου πάει τό ήμίψηλο, (λέει τού Τόμ ή γάτα ή Μπέλλα)

—Βέβαια, σάν μ' έκανε πανύψηλο ή καταραμένη σου όμπελλά!

Έλληνικός Παιάν

Όλα στην παρέα τους ριχτήκανε και τους νυγηούσανε με φόρα. Κι' όταν πιά πολύ έκουρασθήκανε, Κάτσαν ν' άνασάνουν λίγη ώρα.

—Σένα δεν σου πάει τό ήμίψηλο, (λέει τού Τόμ ή γάτα ή Μπέλλα)

—Βέβαια, σάν μ' έκανε πανύψηλο ή καταραμένη σου όμπελλά!

Έλληνικός Παιάν

Όλα στην παρέα τους ριχτήκανε και τους νυγηούσανε με φόρα. Κι' όταν πιά πολύ έκουρασθήκανε, Κάτσαν ν' άνασάνουν λίγη ώρα.

—Σένα δεν σου πάει τό ήμίψηλο, (λέει τού Τόμ ή γάτα ή Μπέλλα)

—Βέβαια, σάν μ' έκανε πανύψηλο ή καταραμένη σου όμπελλά!

Έλληνικός Παιάν

Όλα στην παρέα τους ριχτήκανε και τους νυγηούσανε με φόρα. Κι' όταν πιά πολύ έκουρασθήκανε, Κάτσαν ν' άνασάνουν λίγη ώρα.

—Σένα δεν σου πάει τό ήμίψηλο, (λέει τού Τόμ ή γάτα ή Μπέλλα)

—Βέβαια, σάν μ' έκανε πανύψηλο ή καταραμένη σου όμπελλά!

Έλληνικός Παιάν

Όλα στην παρέα τους ριχτήκανε και τους νυγηούσανε με φόρα. Κι' όταν πιά πολύ έκουρασθήκανε, Κάτσαν ν' άνασάνουν λίγη ώρα.

—Σένα δεν σου πάει τό ήμίψηλο, (λέει τού Τόμ ή γάτα ή Μπέλλα)

—Βέβαια, σάν μ' έκανε πανύψηλο ή καταραμένη σου όμπελλά!

Έλληνικός Παιάν

Όλα στην παρέα τους ριχτήκανε και τους νυγηούσανε με φόρα. Κι' όταν πιά πολύ έκουρασθήκανε, Κάτσαν ν' άνασάνουν λίγη ώρα.

—Σένα δεν σου πάει τό ήμίψηλο, (λέει τού Τόμ ή γάτα ή Μπέλλα)

—Βέβαια, σάν μ' έκανε πανύψηλο ή καταραμένη σου όμπελλά!

Έλληνικός Παιάν

Όλα στην παρέα τους ριχτήκανε και τους νυγηούσανε με φόρα. Κι' όταν πιά πολύ έκουρασθήκανε, Κάτσαν ν' άνασάνουν λίγη ώρα.

—Σένα δεν σου πάει τό ήμίψηλο, (λέει τού Τόμ ή γάτα ή Μπέλλα)

—Βέβαια, σάν μ' έκανε πανύψηλο ή καταραμένη σου όμπελλά!

ΕΞΩ ΒΡΕΧΕΙ

Τίτ, τίτ, τίτ... Κτυπά ή βροχή τά τζάμια μονότονα, λυπητερά... Ο ούρανός-μολυβένιος παντού όπου γυρίσω τά μάτια μου.

Έγώ κάθουμαι σέ μιάν άκρη τού καναπέ και διαβάζω Διάπλασι, ένω τ' άγαπημένα μου άδελφάκια κάθονται γύρω-γύρω στό τραπέζι και άκούνε τήν κυρά Άναστασία, πού τους λέγει παραμύθια...

Έξω βρέχει. Τίτ, τίτ, τίτ... Η κυρά Άναστασία μιλά: Πά-τα-πά-τα, κά-τα... Η βροχή έξακολουθεί τό τραγούδι της.

Τι μελωδικό τραγούδι! Κι' ή κυρά Άναστασία έξακολουθεί τό παραμύθι της.

Έλληνίς Μητέρα

Έξω βρέχει. Τίτ, τίτ, τίτ... Η κυρά Άναστασία μιλά: Πά-τα-πά-τα, κά-τα... Η βροχή έξακολουθεί τό τραγούδι της.

Τι μελωδικό τραγούδι! Κι' ή κυρά Άναστασία έξακολουθεί τό παραμύθι της.

Έλληνίς Μητέρα

Έξω βρέχει. Τίτ, τίτ, τίτ... Η κυρά Άναστασία μιλά: Πά-τα-πά-τα, κά-τα... Η βροχή έξακολουθεί τό τραγούδι της.

Τι μελωδικό τραγούδι! Κι' ή κυρά Άναστασία έξακολουθεί τό παραμύθι της.

Έλληνίς Μητέρα

Έξω βρέχει. Τίτ, τίτ, τίτ... Η κυρά Άναστασία μιλά: Πά-τα-πά-τα, κά-τα... Η βροχή έξακολουθεί τό τραγούδι της.

Τι μελωδικό τραγούδι! Κι' ή κυρά Άναστασία έξακολουθεί τό παραμύθι της.

Έλληνίς Μητέρα

Έξω βρέχει. Τίτ, τίτ, τίτ... Η κυρά Άναστασία μιλά: Πά-τα-πά-τα, κά-τα... Η βροχή έξακολουθεί τό τραγούδι της.

Τι μελωδικό τραγούδι! Κι' ή κυρά Άναστασία έξακολουθεί τό παραμύθι της.

Έλληνίς Μητέρα

Έξω βρέχει. Τίτ, τίτ, τίτ... Η κυρά Άναστασία μιλά: Πά-τα-πά-τα, κά-τα... Η βροχή έξακολουθεί τό τραγούδι της.

Τι μελωδικό τραγούδι! Κι' ή κυρά Άναστασία έξακολουθεί τό παραμύθι της.

Έλληνίς Μητέρα

Έξω βρέχει. Τίτ, τίτ, τίτ... Η κυρά Άναστασία μιλά: Πά-τα-πά-τα, κά-τα... Η βροχή έξακολουθεί τό τραγούδι της.

Τι μελωδικό τραγούδι! Κι' ή κυρά Άναστασία έξακολουθεί τό παραμύθι της.

Έλληνίς Μητέρα

Έξω βρέχει. Τίτ, τίτ, τίτ... Η κυρά Άναστασία μιλά: Πά-τα-πά-τα, κά-τα... Η βροχή έξακολουθεί τό τραγούδι της.

Τι μελωδικό τραγούδι! Κι' ή κυρά Άναστασία έξακολουθεί τό παραμύθι της.

Έλληνίς Μητέρα

Έξω βρέχει. Τίτ, τίτ, τίτ... Η κυρά Άναστασία μιλά: Πά-τα-πά-τα, κά-τα... Η βροχή έξακολουθεί τό τραγούδι της.

Τι μελωδικό τραγούδι! Κι' ή κυρά Άναστασία έξακολουθεί τό παραμύθι της.

Έλληνίς Μητέρα

Έξω βρέχει. Τίτ, τίτ, τίτ... Η κυρά Άναστασία μιλά: Πά-τα-πά-τα, κά-τα... Η βροχή έξακολουθεί τό τραγούδι της.

Τι μελωδικό τραγούδι! Κι' ή κυρά Άναστασία έξακολουθεί τό παραμύθι της.

Έλληνίς Μητέρα

Έξω βρέχει. Τίτ, τίτ, τίτ... Η κυρά Άναστασία μιλά: Πά-τα-πά-τα, κά-τα... Η βροχή έξακολουθεί τό τραγούδι της.

Τι μελωδικό τραγούδι! Κι' ή κυρά Άναστασία έξακολουθεί τό παραμύθι της.

Έλληνίς Μητέρα

Έξω βρέχει. Τίτ, τίτ, τίτ... Η κυρά Άναστασία μιλά: Πά-τα-πά-τα, κά-τα... Η βροχή έξακολουθεί τό τραγούδι της.

Τι μελωδικό τραγούδι! Κι' ή κυρά Άναστασία έξακολουθεί τό παραμύθι της.

Έλληνίς Μητέρα

Έξω βρέχει. Τίτ, τίτ, τίτ... Η κυρά Άναστασία μιλά: Πά-τα-πά-τα, κά-τα... Η βροχή έξακολουθεί τό τραγούδι της.

Τι μελωδικό τραγούδι! Κι' ή κυρά Άναστασία έξακολουθεί τό παραμύθι της.

Έλληνίς Μητέρα

Έξω βρέχει. Τίτ, τίτ, τίτ... Η κυρά Άναστασία μιλά: Πά-τα-πά-τα, κά-τα... Η βροχή έξακολουθεί τό τραγούδι της.

Τι μελωδικό τραγούδι! Κι' ή κυρά Άναστασία έξακολουθεί τό παραμύθι της.

Έλληνίς Μητέρα

Τό Μικρό Διαπλάσιόπουλο ή τή μαμμά του:

—Όταν ήσουν έσύ μικρή, είχα έγώ μαμμά;

(Γεγονός.)

Έστάλη υπό τού Έθνικού

—Μαμμά, τώρα πού θα βρερίπατο, πάρε μαζί σου καγες καραμέλες.

—Γιατί, Τοτό μου;

—Γιατί μπορεί να κλάψω δρόμο και... πώς θα σωπάσω;

Έστάλη υπό τού Έλευθερίου

Τοτός: —Γιατί ο πελαργός κεται στο ένα πόδι;

Μίμης: —Θά έξχασε, φαίνεται πώς έχει δυό.

Έστάλη υπό της Σημαίας της Ένωσης

Ρωτούν τόν μικρό Γιαννάκι:

—Όταν βαφτίσατε τόν άφούλη σου, πώς τόν βγάλατε;

—Μά ο ίδιος ο παπάς, πού βούτηξε στην κολυμπήθρα, έβγαλε τόν έβγαλε.

Έστάλη από τήν Έλευθερία

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ

(Ο συνοδευών τήν λύσην με 10 λεπτά λάβη άπλως μέρος εις τήν Κλησιν. Έάν θέλη να δημοσιευθή και νομά του εις τούς Λύτας, πρέπει να σκελίσω λεπτά 25 εις γραμματόσημα.)

α.) Παιγνίων

Πέντε Κράτη της Άμερικής:

6.) Γρήφος

Έστάλη υπό του Ψωφιστή

γ.) Λογοπαίγνιον

Ποιό μέρος του σπιτιού βλέπει λέει, μισό φίδι;

γ.) Διά τούς Γαλλομαχέτες

Έστάλη υπό τού Παν

Angle

+ * * * * = Όμηρος.

+ * * * * = Γωνία.

+ * * * * = Διάκοσμος.

+ * * * * = Σφαίρα.

+ * * * * = Όροφος.

Οί σταυροί: θείος.

Αύσεις τού 9ου φύλλου

α.) Άριστέδης, Μιλτιάδης.

β.) Η πατρίς μου

γ.) Α chaque sainte

cierte.

Προσεχώς

ΠΕΤΡΙΕΣ ΣΤΟΝ ΗΛΙΟ

[Ίδε σημειωτήν Άλληλογραφίας]

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ

Τη Διάπασιν 1918, σελ. 211.]

Τά να γράψω τά δυό τετράστι-μεταχειρίσθηκα τό Άλφάβητο

Στη σκιά χεροπιασμένες, Στη σκιά βλέπω κι' έγώ

Κρινοδάχτυλες παρθένες Όπου κάνουνε χορό.

Κι' ή ψυχή μου άναγαλλιάζει Πώς ο κόρφος καθεμιάς

Γλυκοβύζαστο έτοιμάζει Γάλα άνδρείας κι' έλευθερίας.*

Είναι άπό τόν «Υμνον στην Έλευθερία» τού Διονυσίου Σολω- (στροφ. 83 και 85.)

Ο έθνι-μας ποιητής άπαντά μ' αυτά

Ο λόρδο Μπάιρον (Byron), πού

Ένα μέρος τού περιφώνη έπους

«Δόν Ζουάν», παριστάνει έναν

Άλμπαν ποιητή, τόν καιρό της

Μαριάζ, ν' άπελπίζεται διαν

Άπ' ήρωες Έλληνοπούλες να

Κρατούν. με τή σκέψη ότι τά στή-

τους άγριο θα βυζάζουν δού-

Ο ησυχική στροφή, άπό τόν

Ζουάν, είναι περίπου ή άκό-

Γεμιστό τό ποτήρι με σαμώ-

κροσί. Τά κορίτσια μας χο-

ρεύουν στη σκιά. Θανμάζω τή γλύ-

των μαύρων ματιών τους. Μά

κοιτάζω τίς ευμορφίες τους,

συνάμαι καντά δάκρυα στά μά-

τια μου, γιατί συλλογιέμαι πού

όραία τους στήθη θα γαλου-

σουν μιά μέρα σκλάβους!

«Όχι! Άπαντά ο ψάλτης της

Έλληνικής Έλευθερίας. Κι' έγώ

βλέπω ήρωες Έλληνο-

πούλες να χορεύουν στη σκιά,

κρατώντας τά Έλευθερία, ύστερ

τήν καταστροφή τού Δράμα-

τις, μιά δεν κλαίγω άπό λύπη και

κατά. Άπεναντίας ή ψυχή μου

βλάται, γιατί τό στήθος καθε-

μιάς άπ' αυτές τίς παρθένες, θα

έχει μιά μέρα παιδιά Έλλη-

νοπούλες, πού θα γεννηθούν και θα

γαλουσουν έλευθερο. Οί Έλλη-

νο δεν άγατούν, δεν υποφέρουν

τις άλυσίδες τους, όπως είπες,

ένώ άλλο ποιήμα σου, τόν Γκαού.

Έσπαζαν, τίς πέταξαν άπό

τα τους. Μ' έλο σου τό φιλέ-

νισμό, δεν μπορούσες να τό

